

Обґрунтування

до питання про схвалення проєкту постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до деяких постанов НКРЕКП»

(щодо здійснення розподілу потужності міждержавних з'єднань в МВт·год/добу та одностороннього оформлення Оператором ГТС актів наданих послуг на підставі договору транспортування природного газу)

Положеннями Додатку XXVII-B «Зобов'язання України щодо наближення в енергетичному секторі» до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і її членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію) визначено перелік актів Європейського Союзу та Енергетичного співтовариства, які Україна зобов'язалася імплементувати, у тому числі Регламент Комісії (ЄС) № 2017/459 від 16.03.2017 (далі – Регламент № 459, SAM NC), яким затверджено мережевий кодекс щодо механізмів розподілу потужності в газотранспортних системах, та яким скасовується Регламент (ЄС) № 984/2013.

Так, одним із основних завдань Регламенту № 459 є забезпечення розподілу об'єднаної потужності на спільних аукціонах з суміжними Операторами ГТС. При цьому положення Регламенту № 459 імплементовані до Кодексу газотранспортної системи, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2493 (далі – Кодекс ГТС), главою 6 розділу XIX якого передбачено механізми розподілу об'єднаної потужності, проте на сьогодні її розподіл не здійснюється.

При цьому, положеннями статті 10 Регламенту № 459 визначено, що суміжні оператори газотранспортних систем зобов'язані виражати пропоновану потужність в одиницях енергії до одиниці часу.

Слід також зазначити, що згідно з положеннями статті 70 Регламенту (ЄС) 2024/1789 про внутрішні ринки відновлюваного газу, природного газу та водню, визначено, що з 5 серпня 2026 року мережеві кодекси та керівні принципи мають застосовуватися до всіх точок міждержавного з'єднання в межах ЄС та точок входу з третіх країн і точок виходу до них, у тому числі з Україною.

Таким, до 05 серпня 2026 року положення мережевих кодексів, у тому числі SAM NC в частині розподілу об'єднаної потужності з Україною, яка має пропонуватися в одиницях енергії до одиниці часу, мають бути запроваджені як боку країн-членів ЄС, так і з боку України.

Крім цього, 27.03.2026 НКРЕКП отримано узгоджену Дорожню карту щодо впровадження довгострокового рішення для підвищення комерційної привабливості Трансбалканського маршруту та забезпечення постачання природного газу до України (далі – Дорожня карта), надіслану спільними листами операторів газотранспортних систем Грецької Республіки (DESFA SA), Республіки Болгарії (Bulgartransgaz), Республіки Молдова (VestMoldTransgaz SRL), Румунії (Transgaz SA), України (ТОВ «Оператор ГТС України») та оператора газотранспортної системи міждержавного з'єднання Греція-Болгарія (ICGB AD Bulgaria).

Так, Дорожньою картою, зокрема визначено необхідність прийняття змін, які забезпечать розподіл потужності точок входу/виходу до/з газотранспортної системи на міждержавних з'єднаннях у енергетичних одиницях на газовий рік 2026/2027 та наступні газові роки.

Разом з тим, 01.12.2021 введено в дію Закон України № 1850-IX від 02.11.2021 «Про внесення змін до деяких законів України щодо запровадження на ринку при обліку та розрахунків за обсягом газу в одиницях енергії» (далі – Закон № 1850), яким передбачалось запровадження здійснення розрахунків

УВ
НКРЕКП
№ 5518/570 від 15.04.2026
КЕП: Крилонар Р.П. 13.04.2026 16:56
3FAA9288358EC0030400000064E51F006E0CE200
Сертифікат дійсний з 19.03.2025 до 17.03.2027 14:22

на ринку природного газу, зокрема під час надання послуг транспортування природного газу, за обсягом природного газу в одиницях енергії що визначається за вищою теплотою згоряння. При цьому, Прикінцевими та перехідними положеннями Закону України № 1850 визначено, що перерахунок розподілу потужностей у точках входу/виходу до/з газотранспортної системи, що визначені в одиницях об'єму (метрах кубічних), в обсяги, визначені в одиницях енергії, здійснюється за коефіцієнтом, що відповідає значенню вищої теплоти згоряння та дорівнює 10,64 кВт·год/куб. м.

Проте, у зв'язку із військовою агресією РФ проти України, перехід ринку природного газу на розрахунки в одиницях енергії відтерміновано до 1 травня, що настає за датою припинення або скасування воєнного стану в Україні.

Таким чином, на сьогодні розрахунки на ринку природного газу України, у тому числі під час надання послуг транспортування природного газу у міждержавних точках з'єднання, здійснюються виходячи з тарифу на послуги транспортування за 1000 куб. м, що є перешкодою для повноцінного впровадження розподілу об'єднаної потужності на міждержавних з'єднаннях.

Крім цього Законом України № 4791-IX були внесені зміни до статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», якими передбачається надання суб'єктам господарювання права визначати при укладенні договору спрощений порядок оформлення первинних документів з надання послуг, зокрема під час оформлення акту наданих послуг такі реквізити як особистий підпис особи, відповідальної за здійснення господарської операції зі сторони замовника послуги, не є обов'язковим за умови, що такий порядок оформлення первинних документів передбачено договором і вартість наданих послуг була оплачена замовником у повному обсязі у безготівковій формі.

При цьому, пунктом 11.1 розділу XI Типового договору транспортування природного газу, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2497 (далі – Типовий договір) передбачено, що послуги, які надаються за цим Договором, за винятком послуг з врегулювання добового небалансу, оформлюються Оператором і Замовником актами наданих послуг.

Таким чином, положення Типового договору потребують приведення у відповідність з Законом України № 4791-IX.

Слід зазначити, що пунктом 3 частини першої статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» (далі – Закон про НКРЕКП) передбачено, що для ефективного виконання завдань державного регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, Регулятор розробляє та затверджує нормативно-правові акти, зокрема, кодекс газотранспортної системи, порядки (методики) формування, розрахунку та встановлення державних регульованих цін і тарифів для суб'єктів природних монополій у сферах енергетики та комунальних послуг, типові договори та ініціює внесення змін до них.

У зв'язку із зазначеним, керуючись положеннями статті 17 Закону про НКРЕКП, з метою своєчасного виконання домовленостей, визначених Дорожньою картою, а також вимог Регламенту (ЄС) 2024/1789 та Регламенту № 459, та приведення нормативно-правових актів НКРЕКП у відповідність до вимог Закону України № 4791-IX Департаментом розвитку газового ринку було розроблено проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до деяких постанов НКРЕКП» (далі – Проєкт постанови).

Так, зазначеним Проєктом постанови пропонується внести зміни до Кодексу газотранспортної системи, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2493, Типового договору транспортування природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2497, та Методики визначення та

розрахунку тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на основі багаторічного стимулюючого регулювання, затвердженої постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2517, зокрема у частині:

визначення механізмів розподілу потужності міждержавних з'єднань в МВт·год/добу;

визначення вимоги щодо одностороннього оформлення Оператором ГТС актів наданих послуг на підставі договору транспортування природного газу.

Враховуючи вищевикладене, Департамент розвитку газового ринку пропонує:

1. Схвалити проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до деяких постанов НКРЕКП».

2. На виконання положень статті 15 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» оприлюднити проєкт постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до деяких постанов НКРЕКП» на офіційному вебсайті НКРЕКП www.nerc.gov.ua з метою одержання зауважень і пропозицій від інших органів державної влади, фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань та інших заінтересованих осіб.

**Заступник директора Департаменту-
начальник відділу методологічного
забезпечення функціонування
ринку природного газу**

Тетяна КРИВОНОГ

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

Київ

№ _____

Про затвердження Змін до деяких
постанов НКРЕКП

Відповідно до статті 4 Закону України «Про ринок природного газу» та статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Зміни до деяких постанов Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, що додаються.

2. Ця постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її оприлюднення на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Голова НКРЕКП

Юрій ВЛАСЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Національної комісії,
що здійснює державне
регулювання у сферах енергетики
та комунальних послуг
№ _____

Зміни

**до деяких постанов Національної комісії, що здійснює державне
регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг**

1. У Кодексі газотранспортної системи, затвердженому постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року № 2493, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1378/27823:

1) у підпункті 5 пункту 2 глави 1 розділу IX слова, знаки та скорочення «протягом доби – тис куб. м/добу» замінити словами, знаками та скороченнями «для внутрішніх точок – тис. куб. м/добу, для точок міждержавного з'єднання – МВт·год/добу»;

2) у главі 7 розділу XIV:

у пункті 14:

в абзаці першому слова та знаки «передачі газу оператором газотранспортної системи на користь сторони, відповідальної за добовий небаланс групи, в електронному вигляді з використанням електронного цифрового підпису» замінити словами «врегулювання щодобових небалансів в електронному вигляді з використанням електронного підпису»;

абзац другий виключити.

У зв'язку з цим абзац третій вважати абзацом другим;

у пункті 15:

в абзаці першому слова та знаки «приймання газу оператором газотранспортної системи від сторони, відповідальної за добовий небаланс, в електронному вигляді з використанням електронного цифрового підпису» замінити словами «врегулювання щодобових небалансів в електронному вигляді з використанням електронного підпису»;

абзац другий виключити.

У зв'язку з цим абзац третій вважати абзацом другим;

3) у розділі XIX:

у пункті 2 глави 1:

у підпункті 5 слова, знаки та скорочення «протягом доби – тис куб. м/добу» замінити словами, знаками та скороченням «для точок міждержавного з'єднання – МВт·год/добу»;

доповнити новим абзацом такого змісту:

«У разі проведення аукціону розподілу об'єднаної потужності в одиницях МВт·год/год оператор газотранспортної системи розраховує стартову ціну такого аукціону шляхом множення тарифу, визначеного в МВт·год/добу, на кількість годин у періоді розподілу потужності.»;

пункт 1 глави 6 після абзацу четвертого доповнити новим абзацом п'ятим такого змісту:

«об'єднана потужність розподіляється на аукціоні розподілу потужності в тій самій розмірності, що застосовується суміжним оператором для відповідного продукту, з однаковим розрахунковим періодом її застосування»;

У зв'язку з цим абзац п'ятий вважати абзацом шостим.

2. У Типовому договорі транспортування природного газу, затвердженому постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року № 2497, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1383/27828:

1) пункт 6.2 розділу VI доповнити новим абзацом такого змісту:

«Одиницею виміру потужності для внутрішніх точок є тис. куб. м/добу, для точок міждержавного з'єднання – МВт·год/добу.»;

2) у розділі VIII:

в абзацах восьмому – десятому та дванадцятому пункту 8.3 знаки, скорочення та слово «, тис. куб. м/добу» замінити словами «за добу»;

у пункті 8.5:

абзац третій викласти в такій редакції:

$$\langle V_{зу} = Ц_{зу} \times 10,64 \times W \times K_d \rangle;$$

абзац п'ятий викласти в такій редакції:

« $C_{зу}$ – ціна зміни умов (обмежень) потужності з обмеженнями природного газу, яка дорівнює розміру тарифу на послуги транспортування природного газу для точок входу в газотранспортну систему на міждержавних з'єднаннях та чинному у період зміни умов (обмежень) потужності з обмеженнями»;

3) у розділі XI:

у пункті 11.1 знаки та слова «, за винятком послуг з врегулювання добового небалансу, оформлюються Оператором і Замовником актами наданих

послуг» замінити словами та знаком «оформлюються відповідним актом, складеним Оператором в односторонньому порядку»;

пункти 11.2 та 11.3 викласти в такій редакції:

«11.2. Оператор до п'ятнадцятого числа місяця, наступного за звітним, направляє Замовнику акти наданих послуг за звітний газовий місяць, підписані уповноваженим представником Оператора.

11.3. Спір щодо вартості послуг підлягає урегулюванню відповідно до умов цього Договору або в судовому порядку. До прийняття рішення судом вартість послуг визначається за даними Оператора.».

3. У Методиці визначення та розрахунку тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу і точок виходу на основі багаторічного стимулюючого регулювання, затвердженій постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року № 2517, зареєстрованій у Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1388/27833:

1) в абзаці двадцять другому пункту 4 розділу I знаки та слова «(одиницях енергії)» замінити словами, знаком та скороченням «та/або в МВт·год»;

2) пункт 10 розділу VI доповнити новим абзацом такого змісту:

«У випадку необхідності визначення тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу та точок виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и) на міждержавному з'єднанні у МВт·год/добу без уточнення/коригування діючих тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу та точок виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и) такий перерахунок здійснюється із застосуванням коефіцієнта, який відповідає значенню вищої теплоти згоряння, що дорівнює 10,64 кВт·год/куб. м.»;

3) пункт 9 глави 1 розділу X доповнити знаками, словами та скороченням «, окрім тарифів на послуги транспортування природного газу для точок входу та точок виходу в/з газотранспортну(ої) систему(и), виражених у МВт·год до одиниці часу, які мають бути наведені з округленням до чотирьох знаків після коми».
